

Regionální muzeum v Litomyšli

zřizované Pardubickým krajem

TISKOVÁ ZPRÁVA

20. duben 2026

NOVINKY

Lázně ducha v muzeu

víkend 25.–26. dubna 2026

Lázně ducha jsou opět tady a my se, jako každý rok, těšíme na společné setkání s vámi. Po celou sobotu pro vás budou připravena plážová lehátka vyzývající k odpočinku a relaxaci na sluncem prohřátých **muzejních terasách**. A od 10 do 13 hodin vás zde čeká i **živá hudba** (Harmonikáři z České Třebové, Pidi hlásek, Sbor paní a dívek, Mužský pěvecký sbor, Vlastimil, Duha Proseč a Saxofonový kvintet ZUŠ Litomyšl).

Od 13.30 vás v kádi před budovou muzea pobaví oblíbené recesistické koupání **Otužilců z České Třebové** v dobových plavkách.

Dětem i dospělým vřele doporučujeme k návštěvě muzejní **dětskou hernu** a tři výstavy – instalaci prací na téma náhradní rodičovské péče s názvem **Děti ze srdce**. Pro milovníky lidových tradic zajímavou výstavu **Mozaika tradiční lidové kultury Pardubického kraje** a pro sportovně založené návštěvníky výstavu **Hrom do pedálu** věnovanou organizované cyklistice v Litomyšli v letech 1886–1989.

Svoji duši můžete osvěžit také návštěvou **Rodného bytu Bedřicha Smetany** v bývalém zámeckém pivovaru. Zde na vás čeká zajímavá multimediální expozice o životě a díle světově proslulého skladatele. Pokračovat v osvěžení můžete dále v **Portmoneu – Museu Josefa Váchala**. Tady na sebe nechte působit unikátní výmalbu místností nebo pozoruhodný videomapping o životě a díle Josefa Váchala. Můžete ochutnat **Pramen Josefa Portmana** – krvavé rulandské modré a ryzlink rýnský – v lahvích s váchalovskými etiketami. Relax na zahrádce vám zpestří **čtená korespondence** Váchala s Portmanem a **oči zabaví murál k výročí 100 let** od domalování Portmonea Váchalem.

Další informace k zahájení litomyšlské lázeňské sezony najdete na www.lazneducha.cz.

(Renata Kmošková)

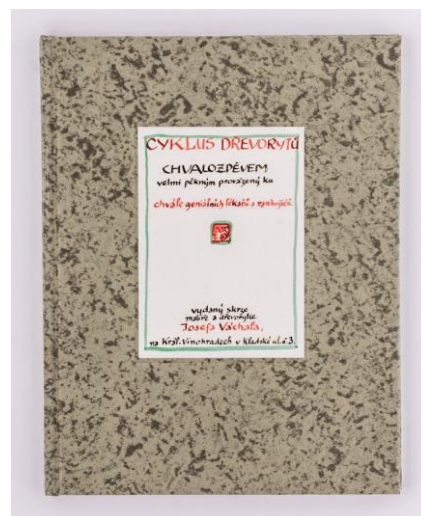
Dílna pro veřejnost v Portmoneu

Knihařská dílna – Cyklus dřevorytů Josefa Váchala

pátek 15. května 2026 od 17 hodin

Přijďte si svázat knihu Josefa Váchala! *Cyklus dřevorytů chvalo zpěvem velmi pěkným provázený ku chvále geniálních lékařů a ranhojičů* vytiskl Josef Váchal v roce 1912 ve dvaceti exemplářích a jeden pak v dubnu 1919 ručně koloroval i pro Josefa Portmana. V rámci dílny dostane každý účastník knižní blok reprintu této knihy. Ten si pod vedením restaurátorky Anny Pátkové sváže nenáročným způsobem a vyrobí si vlastní knižní desky.

Na dílnu je nutné se předem přihlásit na email klimesova@rml.cz. Kapacita je 10 osob. Vhodné pro dospělé a děti od 10 let. Cena dílny je 600 Kč včetně materiálu. Portmoneum bude otevřeno výhradně pro účastníky kurzu.

(Hana Klimešová)

Výstava

O umění kuchařském

23. květen – 6. září 2026

Přesně před 200 lety spatřila poprvé světlo světa *Domácí kuchařka* Magdaleny Dobromily Rettigové. Vyšla u nakladatele Pospíšila v Hradci Králové v roce 1826 a získala si takovou oblibu čtenářů, že další vydání brzy následovala. Jaký byl tehdy svět jejích čtenářek – hospodyněk a jak těžké bylo uvařit? Jak vypadaly kuchyně a nádobí a jaké náčiní se při vaření používalo? To vše přiblíží výstava *O umění kuchařském* – výstava o autorech a autorkách kuchařských knih, ale i o jejich uživateli. Přijďte nakouknout pod pokličku tehdejšími kuchařkami! Nejen pro malé návštěvníky bude připravena interaktivní herna, která přitažlivou formou přiblíží kuchařské umění první poloviny 19. století.

Magdalena Dobromila Rettigová,
podobenka z r. 1840.

Vernisáž výstavy se uskuteční 22. května 2026 od 17 hodin v přízemí Regionálního muzea v Litomyšli. Vystoupí Sbor paní a dívek v Litomyšli a bude představena nová publikace s názvem *Bude-li to dobrý, pochválíš si to*, která zpřístupní unikátní rukopis receptů a praktických rad sester Fikejsových z Nedošína z roku 1818, dochovaný ve sbírkách RML.

Výstava je pořádána ve spolupráci s Vědeckou knihovnou v Olomouci.

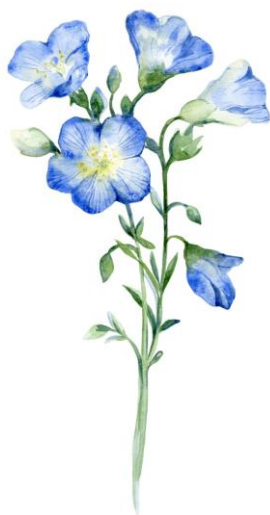
(Hana Klimešová, Miluše Vopařilová)

Titulní list prvního vydání Domácí kuchařky.
Zdroj: digitalniknihovna.cz/mzk

Nová kniha

Bude-li to dobrý, pochválíš si to

Knížka pro vesnický hospodyně

Na počátku 19. století žila v obci Nedošín rodina Fikejsových, která měla dvě dospělé dcery na vdávání – Annu a Helenu. Ty se v roce 1818 rozhodly ještě před svatbou sepsat celoživotní zkušenosti matky s vařením a otce s vedením hospodářství. Vznikl tak unikátní rukopis *Knížka pro vesnický hospodyně*, kde vedle zmíněných receptů najdeme i pokyny k úspěšnému hospodaření a návody na domácí léčení. Regionální muzeum ve spolupráci s Ústavem pro jazyk český předkládá unikátní obsah tohoto rukopisu současným čtenářům vydáním knihy ***Bude-li to dobrý, pochválíš si to***. Editorkami publikace jsou Miloslava Vajdlová a Miluše Vopařilová. Jednu z úvodních studií napsala Milena Lenderová. Text knihy doprovází ilustrace Markéty Doležalové.

(Miluše Vopařilová)

Len (autorka ilustrace Markéta Doležalová)

Výstava

Pat a Mat

30. květen – 30. srpen 2026

Regionální muzeum v Litomyšli zve malé i velké na interaktivní výstavu o slavném českém seriálu s nešikovnými kutily. Ti jsou kromě Česka a Slovenska nejpopulárnější v Polsku (jsou tu známí jako Sousedé – Sąsiedzi), v Nizozemí (Soused a Soused – Buurman en Buurman) a v Íránu. Ale své fanoušky si získali po celém světě – od Německa (původně jako Peter und Paul) až po Brazílii (Zeca e Joca).

Návštěvníci výstavy se dozvědí nejen zajímavosti o večerníčku a jeho tvůrcích Lubomíru Benešovi a Vladimíru Jiránkovi, ale třeba i to, jak vznikají animované, kreslené nebo loutkové pohádky a jak se od sebe navzájem liší. Součástí výstavy jsou také dříve využívané optické hračky. Na malé příznivce seriálu čeká luštění křížovky, skládání 3D kostek, vybarvování omalovánky nebo třeba tvoření vlastního pohyblivého obrázku. Prakticky si vyzkouší, jak dopadli Pat a Mat při sledování fotbalu v televizi, čištění koberce nebo stavění autodráhy.

Na výstavě je možné shlédnout snímek *Pat a Mat ve filmu* a jiné.

(Petr Chaloupka)

Výstava

Hrom do pedálu!

Organizovaná cyklistika v Litomyšli v letech 1886–1989

1. březen – 17. květen 2026

Cyklistické organizace mají v Litomyšli nebývale dlouhou tradici, která sahá až k roku 1886, kdy ve městě vznikl klub velocipedistů jako jeden z nejstarších na českém venkově. Původní spolky se zaměřovaly převážně na pořádání turistických vyjížděk a různých společenských akcí. A pozvolna se začala rozvíjet i soutěžní cyklistika. První zdejší závodníky a první ve městě uspořádané závody známe již z konce 19. století.

Předseda prvního Klubu velocipedistů v Litomyšli, továrník Isidor Kühn, kolem roku 1888. (Regionální muzeum v Litomyšli)

Sportovní zaměření postupně sílilo až se ve druhé polovině 20. století u cyklistických oddílů stalo zcela dominantním. Litomyšlský oddíl TJ Jiskra pořádal řadu závodů a vychoval desítky vynikajících cyklistů. Na krajských přeborech získali 67 medailí a mnoho úspěchů zaznamenali i na republikové úrovni. Jeho tři nejúspěšnější odchovanci se stali československými reprezentanty. Přijďte se seznámit s pozoruhodnou historií organizované cyklistiky v Litomyšli. Výstava vás provede také dějinami jízdního kola od unikátních kostičů a vysokých kol až po novodobé závodní stroje.

(René Klimeš)

Výstava

Mozaika tradiční lidové kultury Pardubického kraje

16. leden – 10. květen 2026

Putovní výstava Národního muzea v přírodě – Muzea v přírodě Vysočina představuje významné fenomény lidové kultury, které byly pro svoji jedinečnost zapsány na *Seznam nemateriálního kulturního dědictví Pardubického kraje* a dodnes se udržují. Patří mezi ně vodění jidáše, stavění velikonočního stromu, májí, masopustní obchůzky na Hlinecku, výroba jabkanců, dožínky či stínání kohouta. Výstava přibližuje také znalost tradičních řemeslných postupů – například výroby dýmek, dřevěných hraček, žinylky nebo ručního tkalcovství či pletení ze slámy, proutí i kukuřičného šustí.

Celkem je na krajském seznamu již čtrnáct statků a dvanáct nositelů tradice.

Součástí výstavy jsou i krátká ilustrační videa. Školy a kolektivy si mohou prohlídku objednat s doprovodným programem s lektory na edu@rml.cz.

(Hana Klimešová)

Masopust Studnice

© *Fotosbírka Muzea v přírodě Vysočina*

Výstava

Oči se dívají, srdce vidí

20. únor – 26. duben 2026

Oči se dívají, srdce vidí. Děti z Pardubického kraje malovaly, co pro ně znamená rodina. Více než 300 dětí různého věku z celého Pardubického kraje se zapojilo do výtvarné soutěže „Oči se dívají, srdce vidí“, která se zaměřila na téma rodiny a jejích různých podob. Děti prostřednictvím svých obrázků vyjadřovaly, jak vnímají domov, blízkost, bezpečí a vztahy. Právě tyto hodnoty jsou pro zdravý vývoj dítěte zásadní. Soutěž uspořádalo Středisko náhradní rodinné péče ve spolupráci s Regionálním muzeem v Litomyšli. Jejím cílem bylo připomenout, že každé dítě má právo žít v rodině, mít

své doma a nebyť odkázáno na ústavní péči.

Děti zasílaly práce vytvořené různými technikami, od kresby a malby až po koláže. Obrázky zachycují jejich osobní pohled na rodinné zázemí, vzájemnou blízkost, péči a lásku, ale také to, co pro ně znamená pocit přijetí. Významnou roli v celé soutěži sehráli také pedagogové, kterým patří velké poděkování za to, že téma rodiny s dětmi citlivě otevřeli v rámci výuky a pomohli jim své myšlenky výtvarně zpracovat. Vybrané práce se stanou součástí výstavy „Děti ze srdce“, která bude k vidění v prostorách Regionálního muzea v Litomyšli od 20. února do 26. dubna 2026.

Výstava je určena široké veřejnosti a hlavní budova muzea je plně bezbariérová. Přijďte se podívat očima dětí a nechat se oslovit tím, co cítí jejich srdce.

(Zdeněk Mengler)

Dětská herna

Hrají si vaše děti rády? A co vy dospělí? Jestli ano, tak právě pro vás je otevřena naše dětská herna. Je to místo pro volné hraní dětí s rodiči a najdete zde několik zastavení či koutků, kde budou připravené různé aktivity určené nejen ke hraní, ale také k tvoření. Můžete se těšit na obří lego, dřevěnou stavebnici, domeček, vláčky a další hračky. Na své si přijdou kluci i holčičky. Věříme, že návštěva naší herny bude pro všechny příjemným zážitkem a relaxací během prohlídky muzea.

(Matěj Klemša)

DLOUHODOBÉ PROGRAMY

Expozice

Litomyšl – město kultury a vzdělanosti

Více informací k expozici naleznete zde:

<http://www.rml.cz/cs/muzeum/expozice.html>

Expozice
Litomyšl
– město kultury
a vzdělanosti

Permanentky pro školy

Regionální muzeum v Litomyšli nabízí speciální permanentky, které za zcela symbolickou částku umožní celoroční návštěvy muzea školním třídám. Více zde: <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-navstevniky.html>

PUTOVNÍ VÝSTAVY LITOMYŠLSKÉHO MUZEA

Retrogaming

Počátky osobních počítačů u nás

28. únor – 14. červen 2026, Muzeum Novojičínska

Interaktivní výstava historických počítačů a počítačových her – více zde:

<https://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/retrogaming-pocatky-osobnich-pocitacu-u-nas-2026-02-28>

Zmatené peníze

7. březen – 31. květen 2026, Zámek Prostějov

Interaktivní numizmatická výstava o zmatcích ve financích států zapojených do první světové války s bohatým doprovodným programem – více zde:

<https://www.rml.cz/cs/novinky/aktualita/zmatene-penize-2026-02-14>

Informace o putovních výstavách nabízených RML naleznete zde:

Čtení pod lavicí – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/cteni-pod-lavici.html>

Retrogaming – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/retrogaming.html>

Zmatené peníze – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/zmatene-penize.html>

Astronomické tradice – <http://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/astronomie.html>

Krvavý román Josefa Váchala – <https://www.portmoneum.cz/portmoneum/putovni-vystavy>

Litomyšl – hlavní město současné české architektury – <https://www.rml.cz/cs/informace/pro-muzea/architektura.html>

Otevírací doba – hlavní budova

Út–Pá: 9.00–12.00, 13.00–17.00

So–Ne: 9.00–17.00

letní prázdniny Út–Ne: 9.00–17.00

Otevírací doba – Rodný byt Bedřicha Smetany

květen – září: Út–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

říjen – duben: Pá–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Otevírací doba – Portmoneum – Museum Josefa Váchala

duben, říjen: So, Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

květen – září: Út–Ne: 9.00–12.00, 13.00–17.00

Přístup pro handicapované návštěvníky

Hlavní budova muzea je plně bezbariérová včetně toalet (vchod z Jiráskovy ulice).

Rodný byt Bedřicha Smetany není bezbariérový. Je přístupný pouze s vlastním asistentem a po předchozí domluvě.

Portmoneum – Museum Josefa Váchala není bezbariérové (několik schodů, úzké průchody apod.), přístupné je pouze s vlastním asistentem.

Tiskový servis:

Regionální muzeum v Litomyšli, tel: 461 615 287, email: info@rml.cz

Pokud máte zájem o více informací ohledně výstav a projektů, kontaktujte následující pracovníky:

Archeologie – Mgr. Jana Němcová, Ph.D., 734 605 928, nemcova@rml.cz

Portmoneum / Mozaika – Mgr. Hana Klimešová, 777 840 425, klimesova@rml.cz

Dětské programy – Mgr. Matěj Klemša, 461 616 723, klemsa@rml.cz, edu@rml.cz

O umění kuchařském / Bude-li to dobrý – Mgr. Miluše Vopařilová, 461 611 162, voparilova@rml.cz

Hrom do pedálu! – Mgr. René Klimeš, 739 031 849, klimes@rml.cz

Děti ze srdce – Renata Kmošková, 461 611 162, kmoskova@rml.cz

Astronomické tradice – PhDr. Martin Boštík, 461 614 626, bostik@rml.cz

Pat a Mat / Retrogaming / Zmatené peníze / Čtení pod lavicí – Mgr. Petr Chaloupka, 605 508 753, chaloupka@rml.cz

Kde pracovníci muzea sídlí?

V hlavní budově (Jiráskova 9) a v budově zámeckého pivovaru v Litomyšli (Jiráskova 133), část B, vstup z ulice Jiráskova.

Pro badatele:

Badatelna je otevřena v pracovních dnech po předchozí domluvě s jednotlivými kurátory.

Změna programu vyhrazena!